

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ПРИКАРПАТСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Циклова комісія професійно-практичної підготовки
спеціальності «Дошкільна освіта»

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОСНОВИ ДЕФЕКТОЛОГІЇ»**

освітньо-професійний ступінь «Фаховий молодший бакалавр»

Освітньо-професійна програма «Дошкільна освіта»

Спеціальність 012 Дошкільна освіта

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Освітня кваліфікація : Фаховий молодший бакалавр дошкільної освіти

Професійна кваліфікація: Вихователь закладу дошкільної освіти

Затверджено на засіданні циклової комісії
професійної та практичної підготовки
(спеціальність «Дошкільна освіта»)
Протокол № 1 від 31 серпня 2023 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	«Основи дефектології»
Викладач (-і)	Богославець Наталія Володимирівна
Контактний телефон викладача	+38098642347
Е-mail викладача	natalia.bohoslavets@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ECTS, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	
Консультації	Відповідно розкладу
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p><i>Предметом вивчення освітньої компоненти є: основні питання науково-теоретичних засад дефектології, відомості про види порушень психофізичного розвитку, їх механізми, структуру і симптоматику, методи та прийоми обстеження, корекцію.</i></p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p><i>Метою вивчення освітньої компоненти є: професійна підготовка здобувачів фахової передвищої освіти до практичної роботи щодо виявлення психофізичних порушень та проведення комплексної діагностики, комплектування освітнього закладу, створення освітньо-корекційних послуг для дітей із особливим освітніми потребами за нозологіями.</i></p> <p><i>Основними завданнями вивчення освітньої компоненти є:</i></p> <p>Методичні – сформувати у студентів понятійно-категоріальний апарат з основ дефектології; підготувати студентів з теоретичних питань етіології, симптоматики психофізичних порушень, методів та прийомів їх профілактики, діагностики і корекції.</p> <p>Пізнавальні – ознайомитись із особливостями та закономірностями розвитку дітей із особливими освітніми потребами.</p> <p>Практичні – навчити студентів використовувати методи та прийоми корекційно-освітньої роботи в умовах дошкільних навчальних закладів.</p>	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<p>ІК1 Здатність:</p> <ul style="list-style-type: none"> - вирішувати типові спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку, що передбачає застосування загальних психолого-педагогічних теорій та фахових методик дошкільної освіти; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль за іншими особами у визначених ситуаціях <p>ЗК4 Здатність спілкуватися державною мовою (усно і письмово).</p> <p>ЗК6 Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.</p> <p>СК6 Здатність до розвитку психічно-емоційної сфери особистості дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку.</p> <p>СК10 Здатність до розвитку мовлення у дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку та їхньої взаємодії з однолітками та дорослими.</p> <p>СК13 Здатність до організації освітнього процесу з урахуванням індивідуальних фізичних і психічних можливостей дітей в найбільш оптимальних для них формах.</p>	

О.Д Здатність планувати та організовувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення (слуху, зору, інтелекту, мовлення, опорно-рухової системи, емоційно-вольової сфери), актуального стану та потенційних можливостей дітей із особливими освітніми потребами дошкільного віку.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	10
семінарські, практичні заняття	20
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна / вибіркова
7	012 Дошкільна освіта	4-й	Вибіркова

Тематика освітньої компоненти

Тема	кількість годин		
	лекції	семінарські заняття	сам. роб
<p>Тема 1. Теоретичні засади дефектології. Діти з порушеннями психофізичного розвитку</p> <p>Предмет та завдання дефектології. Понятійно-категоріальний апарат дефектології. Галузі дефектології. Поняття «діти з порушеннями психофізичного розвитку» та класифікація порушень психофізичного розвитку. Етіологія порушень психофізичного розвитку. Структура та особливості процесу розвитку аномального розвитку</p>	2	4	8
<p>Тема 2. Загальні закономірності розвитку та освітньо-корекційної роботи дітей із порушеннями мовлення</p> <p>Основні закономірності розвитку мовлення. Сутність поняття «мовленнєві порушення», основні ознаки, етіологія. Класифікації мовленнєвих порушень. Психолого-педагогічна характеристика дітей із порушеннями мовленнєвого розвитку. Освітньо-корекційні послуги для дітей з порушеннями мовлення</p>	2	4	10
<p>Тема 3. Особливості розвитку та освітньо-корекційної роботи дітей із порушеннями інтелектуальної діяльності та емоційно-вольової сфери</p> <p>Поняття «розумова відсталість», основні ознаки. Класифікація розумової відсталості (видами, ступені, клінічні діагнози). Організація освітньо-корекційної роботи з дітьми із порушеннями інтелекту.</p> <p>Сутність, етіологія та класифікація затримки психічного розвитку. Корекційні прийоми реалізації</p>	2	6	18

індивідуального підходу до дітей із затримкою психічного розвитку в умовах інклюзивного навчання. Діти з розладами аутичного спектра: сутність, етіологія, ступені розладів аутичного спектра, їх характеристика. Комплексний підхід у корекційно-розвитковій роботі з д			
Тема 4. Загальні закономірності розвитку та освітньо-корекційної роботи дітей із сенсорними порушеннями Причини виникнення порушень слухового аналізатора. Види дітей із врахуванням ступеня порушення слухової функції, їх характеристика. Організація освітнього процесу для дітей із порушеннями слуху у спеціальних та загальноосвітніх закладах. Причини виникнення порушень зору. Класифікація порушень зорового аналізатора. Організація допомоги дітям із порушеннями зору в умовах загальноосвітніх закладів.	2	4	16
Тема 5. Загальні закономірності розвитку та освітньо-корекційної роботи дітей із порушеннями опорно-рухової апарату Сутність, патогенез, причини виникнення порушень опорно-рухової системи. Психолого-педагогічна характеристика дітей із порушеннями опорно-рухового апарату. Педагогічна система корекційного навчання дітей із порушеннями опорно-рухового апарату.	2	2	8
6. Система оцінювання курсу			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Вид контролю – залік Максимальна кількість балів – 100 Практичні заняття – 70 балів Контрольна робота – 10 балів Самостійна робота / індивідуальне/творче завдання – 10 балів Залікове заняття – 10 балів		
Вимоги до письмової роботи	Контрольна робота – 10 балів Самостійна робота – 10 балів		
Семінарські заняття	Максимальна оцінка – 25 балів		
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 50 % завдань		
Підсумковий контроль	Форма контролю – залік. Форма здачі – комбінована (усна, письмова)		
7. Політика навчальної дисципліни			
1. <i>Письмові роботи</i> виконуються відповідно до тематики лекцій, зазначених у силабусі.			

2. *Академічна доброчесність*. Викладання навчальної дисципліни та взаємодія із здобувачем освіти ґрунтуються на основі положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів освіти та педагогічних працівників: Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. Ознайомитися з цими положеннями та документами можна за посиланням <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>.

3. *Відвідування занять*. Пропуски практичних занять відпрацьовуються. Здобувач освіти зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 309 від 19 травня 2023 р.).

Порядок та організація контролю знань здобувачів фахової передвищої освіти визначаються «Положенням про організацію освітнього процесу у Відокремленому структурному підрозділі «Івано-Франківський фаховий коледж Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника», введеного в дію наказом ректора від 13 жовтня 2023 р № 830 <https://ifk.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/8/2023/10/redaktsiia-polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-u-vidokremlenommu-strukturnomu-pidrozdzili-1.pdf>

4. *Неформальна освіта*. Результати неформальної освіти зараховується згідно «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

Основна:

1. Базовий компонент дошкільної освіти // <http://surl.li/tcyymy>
2. Блеч Г., Трикоз С. Дитина з порушеннями інтелектуального розвитку. – Х.: Ранок, 2018. – 40 с.
3. Бондар В.І., Синьов В.М. Українська спеціальна педагогіка в персоналіях. Запоріжжя: Хортиц. нац. акад., 2021. – 168 с.
Голуб Н.М. Особливості організації корекційно-розвивальної роботи з молодшими школярами із ЗНМ, ЗПР в умовах інклюзивного навчання: «Актуальні питання корекційної освіти» №5, 2020.
- Дуткевич Т.В. Дитяча розвивально-корекційна психологія. К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 304с.
6. Колупаєва А.А., Наконечна Л.М. Інклюзивне навчання: вибір батьків. Х.:Ранок, 2018. – 40 с.
Комилкін О. Корекційна освіта. - К.: Університетська книга, 2019. – 392 с.-670с.
8. Костенко Т.М. Дитина з порушенням зору. – Х.: Ранок, 2018. – 40 с.
- Кравченко Г.Ю., Сіліна Г.О. Інклюзивна освіта в ДНЗ. Х.: Ранок, 2018. – 176 с.
10. Литовченко С.В., Жук В.В., Таранченко О.М. Дитина з порушенням слуху. – Х.: Ранок, 2018. – 40 с.
- Логопедія / Упоряд. М.К. Шеремет. - К.: Слово, 2019. – 672 с.
12. Організація корекційно-розвиткової роботи з дітьми із затримкою психічного розвитку в закладі дошкільної освіти: молодший дошкільний вік / упоряд.В.В.Семизорова. – Т.: Мандрівець, 2020. – 88с.
13. Організація корекційно-розвиткової роботи з дітьми із затримкою психічного розвитку в закладі дошкільної освіти. Середній дошкільний вік / упоряд.В.В.Семизорова. – Т.: Мандрівець, 2020. – 136с.
- Організація корекційно-розвиткової роботи з дітьми із затримкою психічного розвитку в

закладі дошкільної освіти. Старший дошкільний вік: 7-й рік життя/упоряд.В.В.Семизорова. – Т.: Мандрівець, 2020. – 144с.

15. Рібцун Ю.В. Дитина з порушеннями мовленнєвого розвитку. – Х., Ранок, 2018. – 40 с.

16. Рібцун Ю. В. Понятійно-термінологічний словник. Логопедія. Логопсихологія : довідкове видання. – К. : ІСПП, 2022.-48 с.

17. Сухіна І.В. Гіперактивна дитина. Х., Ранок, 2018. – 40 с

18. Чеботарьова О.В. Дитина із церебральним паралічем. – Х., Ранок, 2018. – 40 с.

Додаткова

1. Блеч Г. Ми поруч. Діти з порушеннями інтелектуального розвитку. – К., 2019. – 40 с.

2. Голуб Н.М. Особливості організації корекційно-розвивальної роботи з молодшими школярами із ЗНМ, ЗРП в умовах інклюзивного навчання: Збірник «Актуальні питання корекційної освіти» №5, 2020.

3. Костенко Т.М. Дитина з порушеннями зору. К.: Кенгуру, 2019. – 40 с.

4. Костенко Т.М. Дитина з порушеннями зору К.: Ранок, 2019. – 40 с.

5. Костенко Т.М., Гошовський В.І. Орієнтування у просторі незрячих дітей та дітей із порушеннями зору. Методичні рекомендації. К.: Кенгуру, 2021 – 112 с.

6. Максименко Д. Мовленнєвий і психічний розвиток дітей раннього віку. К.: Центр учбової літератури, 2023. – 192с.

7. Положення про спеціальну школу та Положення про навчально-реабілітаційний центр. – Кабінет міністрів України; Постанова, Положення від 06.03.2019 №221.

8. Програма з корекційно-розвиткової роботи «Розвиток мовлення для підготовчих, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей із ЗПР» (Омельченко І.М., Федорович Л.О.). – К., 2016.

9. Програма розвитку дітей дошкільного віку із затримкою психічного розвитку від 3 до 7 років «Віконечко»/упоряд. Сак Т.В. та ін.; за заг. ред. Л.І.Прохоренко. – Т.: Мандрівець, 2018. – 304с.

10.Програма «Корекційно-розвиткова робота з дітьми із загальним та фонетико-фонематичним недорозвиненням мовлення» / І.В. Кравцова, Л.Л. Стахова. – Тернопіль: Мандрівець, 2020. – 80 с.

11.Рібцун Ю.В. Дошкільнятко. Корекційно-розвивальна робота з дітьми фонетико-фонематичним недорозвитком мовлення. – К.: Генеза, 2019. – 224 с.

12.Рібцун Ю.В. Дитина з порушеннями мовленнєвого розвитку. - Х.: Ранок, 2018. – 40 с.

. Ткач Х. Обстеження мовленнєвого розвитку дітей з аутизмом і важкими мовленнєвими порушеннями. – Т.: Мандрівець, 2020. – 136с.

14.Трофименко Л.І. Корекційна робота з розвитку мовлення дітей середнього дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення”. Навчально-методичний посібник. – К., 2016. – 157с.

15.Чеботарьова О.В., Гладченко І.В., Василенко-ван де Рей А., Ліщук Н.І. Дитина з синдромом Дауна. – Х., Ранок, 2018. – 40 с.

16. Чеботарьова О.В., Коваль Л.В., Данілавічюте Е.А. Дитина з церебральним паралічем. К.: Якобо, 2019. – 40с.

Основні нормативно-правові документи:

1. Положення про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. URL: <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату>

Інформаційні ресурси:

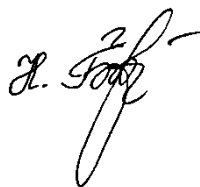
1. Наукова електронна бібліотека. (Книги, підручники, дисертації, автореферати.)

[Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/portal>

2. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua>

3. Наукова бібліотека Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. Режим доступу: URL <http://lib.pnu.edu.ua/>

Викладач

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'N. Bogoslavets', with a long, sweeping flourish extending downwards.

Наталія Богославець